

Naš List

Izhaja vsako soboto; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — „Naš List“ ima vsak mesec prilogo „Slovenska Gospodinja“ ter velja za celo leto 5 K. za pol leta K 2:50. Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira.

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta 16 v. za enkrat, 14 v. za dvakrat, 12 v. za trikrat, za večkratno objavljenje nizke cene.

Leto I.

V Kamniku, 8. aprila 1905.

Štev. 14.

Nekaj o naših društvih.

Slovenci imamo že toliko društev, da niti sami ne vemo, čemu nam je taka množina. Ali če se vprašamo, kaj store za naš narod, katerih koristi ima naše ljudstvo od njih, potem bo naš odgovor zelo minimalen. Več ali manj upravičeno se je dvignil posameznik proti temu ali onemu društvu, napadali so Mohorjevo družbo, Slovensko Matico itd.

Da bi merili kulturnost naroda po številu društev, potem smo Slovenci na prvem mestu. S tem pa še nikakor ne nameravamo odrekati, kako velikega in važnega pomena so bila nekdanja društva za probujanje naroda. Spominjam le na naše prve čitalnice. Njih važnost in pomen je prešel zdaj na društva ob obmejnih pokrajinah, kjer se steka v bralnem, pevskem ali dramatičnem društvu tudi vsa krajevna slovenska organizacija. In tako je edino prav. Tudi enaki vzgledi na Moravskem nas prepričavajo o tem.

Brezpomembnost izvečine društev se pa kaže zlasti na Kranjskem; izjeme tudi Ljubljana ne dela. Le primerjajmo ljubljanski „Narodni dom“ s celjskim, tržaškim itd. „Narodni dom“ v Ljubljani si je hotela zagotoviti takozvana višja slovenska inteligenca takoj ob ustanovitvi, izključila je ves svoj drug narod, ki pa bi bil sedaj dovolj inteligenten, da bi ga pomagal — plačati. Toda to je njena dolžnost. Pri nas velja še vedno načelo, da vrivajo v ospredje vsemu javnemu gibanju osebe, ki imajo ime po tradiciji, te se slavi in propagira, a ne vpraša se, ali so česa zmožne ali ne. Mi smo prepričani v premnogih slučajih o — poslednjem.

Spominjamo se nekega slavonspeva, ki ga je naslovil slovenski časnik že zgolj iz konvencionalnosti na ime človeka, ki ga je imenoval „velikega rodoljuba“. V veliko zaslugo mu je štel, da je sodeloval pri nekem odru kot sufler, igralec in režiser. — Ne vemo, ali je bila to le bridka ironija, ali pa naivna resnost.

In zopet je ustanovljeno novo društvo. V mislih imamo „Društvo slovenskih književnikov in časnikarjev“ s sedežem v Ljubljani.

Čehi na slovanskem jugu.

Potopisne črtice. Piše Franjo Krašovec.

(Nadaljevanje.)

Na parnikih „Apollon“ in „Aurora.“ — Odhod iz Trsta ob polnoči. — Živahno vrvenje na parniku. Prijazni kapetan — Hrvat. — Pomanjkanje prenočišč. — V kadičnem salonu. — Venezia — Riva dei Schiavoni. — Plitki beneški zaliv. — Kavarna „Oriental“ in „Riva dei Schiavoni.“ — Razvaline Markovega stolpa. — Beneški golobi. — V palači grofa Zichy-ja. — Beneški „ciceroni.“ — Na ribjem trgu. — „Morski sadovi.“ — Sadni trg in julijsko grozdje. — Zanemarljena beneška mladina. — Na „Ponte di Rialto.“ — „Canal grande.“ — Malca v hotel „Sport.“ — Čehi in pivo. — V doževi palači. „Most vzdih.“ — Laški denar. — Beneški zapori.

Ob enajstih ponoči smo se začeli zbirati pred „Hotel Volpich“, odkoder smo skupno odkorakali na pomol sv. Karla. Gospod Šule iz Prage je najel za češke izletnike dva izmed največjih salonskih parnikov avstrijskega „Lloyda“: „Appollona“ in „Auroro.“ Bilo je nekoliko izletnikov, ki so potovali samo do Trsta; ti so nas tu ostavili, ipak nas je bilo še 900—1000. Ker sem se svoječasno že v Pragi seznanil z g. Šulcom, me je taisti naprosil, da prevzamem posle posredovalca med Čehi in Italijani, ker govorim češki in italijanski, ter da ga nadomestim na ladji „Appollona“ kakor voditelj, on sam da bo na „Aurori.“ Rad sem ustregel želji neustrašivega aranžerja. Bil sem torej na ladji „Appollon“

V pravilih stoji, da je namen temu društvu združevati književnike in časnikarje, podpirati jih in pospeševati književnost in časnikarstvo; ščititi koristi književniškega in časnikarskega stanu, preskrbljevati članom službe in zasluzka, podpirati jih, ravno tako pa tudi njih vdove in sirote.

Kdo bi se ne razveselil tega velikanskega in obširnega delokroga, ki si ga je stavilo društvo na potrpežljivi papir? Žal, da nas moti pri tem velik skepticizem in da je več kot verjetno, da bo tudi to društvo za Slovence iluzornega pomena, če izvzamemo morda edino ono točko, kjer se govori o podpiranju članov, njih vdov in sirot.

Kaj pa počne „Slovensko pisateljsko društvo“? Za slovenske pisatelje skrbi menda samo tedaj, kadar jim je treba izbrati — grob. — No, pa tudi Kette ni imel pri njih sreče. Tudi Cankar in Zupančič ne bosta drugovala Levstikovim manom, prav gotovo pa razni uredniki slovenskih časnikov. Sicer pa je preklicano malo na tem, kje leži ta ali oni in ne govorili bi o tem, da se ni zdelo to „Slov. pisateljskemu društvu“ tako — važno.

To, kar bi moralo izpolnjevati (posamezni redki slučajji še ne odtehtajo mnenja o negativnem delu te združitve) „Slov. pisateljsko društvo“, obljublja prevzeti zdaj „Društvo slov. književnikov in časnikarjev“, vsi drugi njegovi načrti ostanejo najbrž zgolj lepotilo. To je uvidel tudi pripravljalni odbor, ki je sestavljal pravila, ker molči prav trdovratno o tem, kako o meni pospeševati in podpirati slovensko književnost in časnikarstvo. Po našem skromnem mnenju se stori za slovensko časnikarstvo edino s tem nekaj, če se naše žurnaliste primerno izobrazijo.

Kakšni so naši časnikarji? Njih naloge? Če pogledamo v naša uredništva, vidimo, da imenujejo žurnalista že tistega, ki posnema po nemških časnikih novice. Vsled njih celokupne nezmožnosti in premale izobrazbe (razun par izjem) trpi vsa naša javnost. Primerjamo jih lahko le še — slovenskim poslancem.

Na čelu lista, zlasti pa dnevnika, bi moral stati mož največje inteligence, preudarnosti in resnosti. Poznan bi mu moral biti ves svet, noben kulturni narod mu neznan in nobena politična ali socialna

nekak „impressario“, tako namreč so me nazivali pomorščaki, videč me, da opravljam posle g. Šulca.

Kljub temu, da smo došli šele v mraku, raznesla se je novica o našem prihodu hitro po Trstu in mnogo radovednega občinstva se je zbralo na nabrežju pred našim odhodom. Točno ob polnoči je odplula naša ladja. Četrta ure pozneje je odjadrala i „Aurora.“ To je bilo življenja in vrvenja na parniku! Zdajci plovemo mimo velikanskih ameriških bojnih ladij, ki so tu na posetu in zasidrane, daleč izven luke, skoro na prostem morju. Lepe in grozne so, snežno bele, polno življenja in smrti hranijo v sebi.

Prenočišča na ladji ni vsakdo lahko dobil. Večina nas je itak ostala na krovu. Tu so bile stolice s platnenim naslonjalom, na kojih se je moglo i spati; saj je bilo morje tako mirno, na nebu pa je prijazno svetila luna... Šel sem v salon, ki je bil napolnjen. Kako hitro so se naši potniki tu vdomačili! Tu se je pilo, kadilo, popevalo, razgovarjalo, igralo domino, karambol, tarok, šah, vse vprek! Tudi kapetan, zagorel, bradat Dalmatinec, navdušen Hrvat se je bratil s Čehi! Salon je bil torišče družabnosti, na senčnatem krovu, ki ima toliko klopice, stolice in mičnih kotičkov vsevprek, pa so kramljali zaljubljeni parčki... Kdo pozna tajnosti teh srečnih ali nesrečnih ljudi, kdo ve za njih bol in veselje? Pa da pristopimo k osamljeni klopici, lahko se sklonimo in jih naivno vprašamo,

naprava bi mu ne smela biti španska vas. S takimi možmi bi se dalo boriti za naš narod, a ne tako, ko imamo žurnaliste le po slučaju. Zato tudi ne delajo vladi naši časopisi posebnih pomislekov, ker ve, s kom ima opraviti.

In delati tu, — to bi naj bila prva in najsve-tejša naloga „Društva slovenskih književnikov in časnikarjev“.

In zdaj še naše „Dramatično društvo“ v Ljubljani. Gorje mu, ki bi dejal, da je postalo brezpomembno spričo dejstva, da ima ono intendanco v roki. Ali daje človeku plemstvo ali pa kak drug namišljen naslov ali pa slučajna boljše služba predpravo, voljen biti intendantom? — Kmalu je ne bo na svetu bolj temne, bolj reakcionarne in nezmožnejše institucije, kakor je intendant edinega slovenskega javnega gledališča. Če se ne odzove njih vabilu Bučar ali Naval, brž raztrobijo po slovenskih časopisih: pogledajte, taki so naši umetniki. Nič jim ni za domovino.

Ali pa se spominjajo oni možje, ki so bili tedaj intendant, ko je dejal g. Gerbič o mladostnem Bučarju, da bo pel še na dvornih operah, kako so se mu rogali in smejali kar v obraz? In kako je bilo z Navalom? Kako ga je podpiralo „Dramatično društvo“? Ali ni javna tajnost, da so mu pripomogli Nemci do izšolanja. In potem tožijo: pogledajte jih, taki so naši umetniki. Nič jim ni za domovino. — Kdo je kriv?

Človek bi mislil, da jih je izkušnja izučila, ali motil bi se. Imamo zopet podoben slučaj. Tudi gosp. Betetto bo še pel po dvornih operah, — vprašajte morda gosp. Hubada, ali pa zopet onega g. Gerbiča, ki je prorokoval že enkrat, — in kaj dela ž njim „Dramatično društvo“? — Talentov ni mogoče ubiti kar tako. In bilo bi proti umetniški časti, da bi jih moledoval gosp. Betetto še v naprej, naj mu pomorejo, da se izšola. Tudi to, da so ga gotovi ljudje namenoma prezirali v javnih kritikah, bo prenesel prav lahko, če pomisli, kakšni filistri so ti, ki usiljujejo Slovincem javno mnenje. Da pokažem, kako zna ceniti g. B. italijanski tržaški dnevnik „Il Sole“, naj navedem, kar je pisal ta o g. B. nastopu pri koncertu v tržaškem „Narodnem domu“:

gotovo bi nam šepetaje priznali, da so si nocojšnega večera že davno, davno želeli...

Po dveh me spanec premaga, ali za šmenta, imel nisem nobenega mesta za prenočišče. Tudi moj prijatelj Čeh g. Jel... me je nadlegoval za prenočišče. K sreči zabredeva v kadični salon; z usnjem pregrnjeni naslonjači so bili polni kovčkov, havelokov, površnikov in dežnikov; sicer je bil salon prazen. Kmalu so bili ti predmeti odrinjeni in pripravljeni zasilni ležišči. Tu sva sladko zaspala. Ob pol šestih se prebudim ter zbudim prijatelja. Jutranje solnce se nama prijetno smehlja v kabino. Skozi vrata pokuka „cameriere“, nekaj prvi natak na ladji, in videč, da sem prenočeval v kadičnem salonu kar brez njegovega vedenja, me hoče ošteti. Pristopi drugi natak, ki me je že poznal in reče svojemu sodruhu: „questo é signor impressario!“ (To je gospod podvzetnik!) — „E la scuse, signore, la scuse; complimenti signore, complimenti!“ (Oprostite, gospod! oprostite! klanjam se, gospod! klanjam se!) se opravičuje „cameriere.“ Antipatične so mi te natakarske duše, ki se zvijajo za vsak groš kakor jegulja. No, kruh je kruh!

Prelesten dan je in vreme čarobno. Morje mirno in tihotno, ostro reže ladja šumečo gladino, puščajoč daleč za seboj peneče proge. Še smo na širnem morju,

„Il giovanissimo artista Giulio Betetto dimostrò di possedere una voce baritonale molto bella ed educata ad ottima scuola. La pagina dell' „Onjegin“ ebbe in lui un interprete efficace specialmente nelle frasi del registro medio e acuto“ itd.

Slovenska kritika ga je ocenjevala le enkrat malo pravičnejše, ko že res ni mogla prekriti velikan-skega viharnega aplavza, ki ga je žel g. B. za svoje petje, ali kritik se je osmešil samega sebe, ko je skušal nekako zavidati g. B. za ta vspeh s tem, da je porabljal premlateno frazo: če se bo g. B. hotel potruditi ... če bo ... To ve g. B. pač sam, da ni bil sezidan Rim v enem dnevu. Če že nočete dati komu svojega priznanja, stori kritik boljši, da molči. Očitati komu mladost in moledovati, da naj se uči, vežba itd. — to je pač že zelo onemoglo sredstvo. Če ni eden že od narave, in če tudi ni že v mladosti umetnik, se tudi iz nobenih knjig genialstva ne nauči.

G. Betetto se je hotel zavezati dramatičnemu društvu, da bo pel pri ljubljanskem gledališču po končanju študij 2—3 leta proti nizkemu honorarju. Vse druge govorice, ki jih trosi nevemokdo, so neresnične. Hoteli smo omeniti še nek drug slučaj, ko se je zavzela znana slovenska dama, da bi dosegla omogočiti g. B. — ki nima niti očeta niti matere — obiskavanje kake operne šole ali pa konzervatorija. Ali ta zadeva je res tako žalostna, da jo rajši zagrnemo s plaščem molčečnosti. (Naj nam oprostijo g. B., če smo razpravljali o tem slučaju javno. To je bilo potrebno.)

Izgovor, saj je bil poslan zadnje dni g. Nučič v gledališko šolo za nekaj mesecev, je popolnoma ničev. Slavno „Dramatično društvo“ se je z g. B. že davno pogajalo, a iz neznanega vzroka pogajanja nenadoma prekinilo. Pa tudi doma ni, kdo je res umetnik in kdo ni.

Náš delavec.

(Dalje.)

Prepad, ki zija med delavcem in gospodom, je videti nepremostljiv. Če pa gremo različnim stanovom do temelja — je vendar sleherni odvisen od dela. Kapitalist dela, uradnik dela, delavec dela — vse tedaj samo dela in mora delati, vendar pa so si vsi ti delavci v največjem nasprotju. Kapitalist zametava uradnike, uradnik prezira delavca trgovca, ta zopet delavca obrtnika itd. in vendar odvisi življenje teh vseh le od dela. Dela vsak po svoji zmožnosti, vsak svojo stroko, ker je nemogoče, da bi eden delal vse stvari. Delo je razdeljeno — vsak pa je za-se delavec. Če si mora tedaj neuk človek služiti kruh z žuljavo roko, ni to nič menj nečastno, kakor če kapitalist, kojemu je srečno rojstvo ali srečen slučaj prinesel denarja v izobilju v roke, služi za svojo potrebo denar s posojevanjem kapitala na obresti. Saj je delo trpečega delavca dejansko mnogo idealnejše, nego delo kapitalista, ki izkorišča previdno žuljavo roko, sam pa se z gnjevom ogiblje trdega dela, ki ravno ga živi. Kaj bi koristil kapital, če bi prenehalo nekega dne delo?

V tako ozkem stiku je celo naše življenje, da nikakor ni razumljivo, odkod je mogoče podcenjevati ene vrste delo, ali precenjevati delo druge vrste — in vendar tako gorostasna razlika med delavci. Kje

pod nami neizmerne vodne množine — nad nami sinje nebo ...

Okoli sedme jutranje ure se prikaže ponosna Venezia, mogočna kraljica Adrije! Kakor iz morja rastoč, se pred nami dvigajo stolpi in palače beneške. Čarobna, nepozabna scenerija! Kakor z demanti, smaragdi in rubini posejane se svetlikajo kupole svetega Marka!

Vstavili smo se v luki beneški. Naši veliki parniki vsled plitve vode niso mogli do nabrežja, zato smo se izkrcavali na gondole, kar je šlo seveda počasi. Na nabrežju so nas že čakali 4 beneški voditelji, ki so še precej dobro lomili nemščino in francoščino. Skupen zajutrek smo imeli v kavarni „Oriental“ na „Riva dei Schiavoni.“ Ker je bila kavarna daleko premala za tako množico, postavili so po celem nabrežju vse polno miz in stolov, kjer smo zajutrkovali: kavo in jajca. Celo nabrežje nas je bilo polno. „Riva dei Schiavoni“ se pravi po naše „slovansko nabrežje“; in tako je bilo slovansko nabrežje v Benetkah danes polno Slovanov!

Po zajutreku smo se razdelili v štiri skupine. Vsaka skupina je šla z enim voditeljem si ogledovat znamenitosti mesta. Šli smo čez Markov trg. Ah, lep in prostran je, gladek kot jajčna lupina! Je pa tudi

iskati pravega opravičenega vzroka tej disharmoniji?! Opravičenega vzroka temu ni! Pravi vzrok pa je različna vzgoja in z njo spojena različna izobrazba. Od teh dveh faktorjev pa odvisi naziranje ljudi v moškeji dobi. Bogatinu je že vzgojeno črtiti trdo delo, revežu zopet smatrati se odvisnega od kapitala, tedaj smatrati se sužnjem svojih finančno boljše stoječih soljudi. To pa je socialno tako gorostasna krivica, da je ni možno s pravim imenom označiti. Mesto da bi tendirala vsa vzgoja v smeri, da smo vsi drug za drugega brezpogojno potrebni, trpin celo bolj za kapitalista, nego ta za trpina — odtujujemo se drug drugemu že v mladostnih letih, da smo v dorasli dobi popolni nasprotniki drug drugemu. Bogatin se oboroži za svet s podedovanim kapitalom ter nekako „boljšo“ izobrazbo, revež razvije svojo muskulaturo, da se ž njo prebije skozi življenje, — duh pušča tavati v temi.

Tako si stojita nasproti fizična moč delavca — in kapital ter forma obnašanja kapitalistov. Prvi naziva drugega „gospod“, drugi prvega „hlapec“. Naš kmet imenuje „gospoda“ prav za prav le duhovna — vse druge ljudi smatra daleč pod „gospodom“. Duhovnik je „gospod“, ki ne dela z roko niti s kapitalom, ki ne vzgaja v smislu modernih zahtev ter uživa udobno življenje. Ta je res gospod. Vse drugo na svetu dela, skrbi poln je tudi kapitalist, fizično je izmučen delavec-trpin.

Resnična razlika, ki otuja delavca od takozvanih gospodov — je edino-le izobrazba. Ta je, ki ne dopušča ožjega stika vseh delavcev, ki krepko loči delavca z roko od drugih delavcev, ki neti mržnjo drugega napram drugemu. To so delavci v kulturno višje stoječih krajih uvideli ter začeli z veliko vnemo graditi most preko zevajočega propada. Za proste ure so si zapisali na svoj delavski prapor — izobrazujmo se! Nujna posledica temu je zanimanje „gospodov“ za — delo! Ko se to dvoje vedno bolj in bolj približuje dotiki, izgineva medsebojna mržnja, dviga pa se spoštovanje drug do drugega, uvaža se dalekosežen pomen vsacega dela.

(Dalje prib.)

Državni zbor.

319.—322. seja.

Biankini (slov. hrv. klub) prične hrvatski in nadaljuje nemški. Se pritožuje, da ne odgovarjajo ministri dovolj hitro interpelantom, na kočljiva vprašanja sploh ne odgovarjajo. Prosi predsednika, naj spomni ministra notranjih zadev, da odgovori na interpelacijo glede mrzlice, ki razsaja v dubrovniški okolici.

V debati za rajoniranje sladkorne pese se izvolita oba glavna govornika: Chiari (nem. ljud. stranka) in Skala (Mladočeh). Posl. Primavesi (nem. napr.) predlaga, naj se odkloni rajoniranje, vendar je dobil njegov predlog pri glasovanju le 18 glasov (proti 210).

V specialno debato poseže dr. Ellenbogen (soc. dem.), ki se pritožuje o razmerju, ki vlada med delavci in med tovarnarji za izdelovanje sladkorja. Ti ne delajo drugega, kakor prizadevajo si, imeti od teh kmetov največje dobičke. Zato je treba, da se kmet organizira, ker le v trdni organizaciji ima tisto moč, s katero se lahko bori proti kapitalizmu,

edino šetališče Benečanov, zato je ob večerih — po zimi kot po leti — napolnjen beneške elite. Ob straneh arkade kraljevega gradu; koliko mladih dvojic se ob bajnih beneških večerih zbira v senci teh marmornatih arkad! Z deskami je bil zagrajen prostor, kjer je stal slaven Markov stolp! Kje so njegove omotične višine, na koje je jezdil Napoleon iskrega vranca?! Padel je zmogoviti Napoleon, zrušil se je i slaven stolp! Menda ga pač nikdar več ne postavijo, saj podobe ni, da bi ga še kdaj postavili!

Po trgu skaklja na tisoče in tisoče golobov! To so beneški golobi, od davnih časov znani. Ravnokar jih hranijo. Gnezdiijo po celem mestu na podstrešjih; Benečan jih je navajen kot nikdo; težko bi mu delo, da jih ni in pogrešal bi jih.

Po dolgih, ozkih ulicah stopajoč, kjer so nas posebno zanimale izložbe zlatarjev — toliko zlatnine kot beneški zlatarji premore pač maloktero mesto na svetu, moten znak nekdanje slave in bogastva — smo šli v palačo grofa Zichy-ja. Pozabil sem, kar nam je zgovorni Cicerone, menjajoč jezike — francoski, italijanski in nemški — pripovedoval, samo to vem, da je lastnik tega krasnega domovja Madžar, prebivajoč večinoma v svoji domovini. Toliko zlata, ko se ga je tu uporabilo na ornamentikah, je malokje videti; ena najrazkošnejših palač na svetu! — V cerkvi „dei fratti“ (franciškanov) smo občudovali

ali te postave in zakoni, o katerih se govori tu in o katerih razpravlja zbornica, vse to je le pesek v oči, nekaj le na videz dobrega, v resnici pa je brez vsakega pomena. Pri glasovanju se sprejme zakon skoro neizpremenjen.

Pred to debato odgovarja še naučni minister Vsenemcu Bergerju zaradi duhovnih vaj, ki so vpeljane po avstrijskih srednjih šolah. Starišem dijakov ali njih namestnikom je dano na prosto voljo, ali puste sina k takim duhovnim vajam ali ne. Svojo odločitev morajo naznaniti le ravnateljstvu.

V že večkrat imenovani odsek po Deršatovem predlogu v svrhu proučavanja razmer med Avstrijo in Ogrsko je izvoljen izmed Slovencev posl. Ploj, ki je ob enem tudi podpredsednik tega odseka. Delegat soc. dem. stranke je Pernerstorfer.

Kriza na Ogrskem.

Vzlic raznim pojedinam in prijaznim razgovorom z različnimi poslanci mora odjenjavati krona. Česar ni dosegla petindvajsetorica ogrskih poslancev s svojimi nasveti, to bo omogočila popustljivost krone. Ostane le še veliko vprašanje, kaj in koliko žrtvovati. V tem oziru bo treba storiti kaj za armado. V ta namen je odpotoval v Budimpešto vojni minister Pitreich s svojim šefom, da se domenijo glede armadnih koncesij, razen tega si pa želi krona doseči dveletno premirje. Toda tu se nam vsiljuje nehote važno vprašanje: kdo je vprašal nas Avstrijce, če smo zadovoljni s tem? Ali ne bo služilo to dveletno premirje Ogrski le v to, da ojači med tem svojo revolucionarno stranko in nastopa potem odločneje pri svojih zahtevah, ker bo nanje tudi pripravljena, česar se do zdaj ni moglo trditi o njej? Vsega tega niso pomislili merodajni krogi in delali so res račun brez krčmarja: združena koalicija je odklonila ta načrt. Predlogo, ki sta jo kovala teden dnij Szögyeny in Lukacs, je zavrgel eksekutivni komite opozicije in je niti toliko važne ni smatral, da bi jo izročil plenumu.

S tem se je šele pričela prava borba proti dualizmu in kakor vse kaže, se bo šlo zdaj bolj za kožo.

Neodvisna stranka je imela pod Košutovim predstvom posvetovanje, kjer je ta poročal, da se je v političnem položaju nekaj izpremenilo. Do sedaj je vladalo upanje, da je voljan vladar izključiti iz političnih zahtev vojaški kredit 450 milijonov in pa zvišanje rekrutov. Ali kakor je razvideti zdaj iz podrobnejših Andrassyjevih informacij, se gre tu le za nekaj milijonov, niti za polnih 80 in zato sklence izvrševalni odbor se v pogajanja pod temi pogoji niti ne spuščati. Obenem se je naročilo odboru, da izdela posebno adresu na vladarja.

Srbija.

Veliko govorjenja in besedi je dalo vprašanje, ali naj najame kraljevina posojilo prej, predno dobi topove na poskušnjo, ali ne. Tudi kralj je želel, da poskusijo prej topove, vendar se je vlada zdaj prepričala, da bi se s tem vse silno zakasnilo. Predno so končane poskušnje, pride jesen in tedaj je že prepozno, pogajati se za denar. Zato je sklenila skup-

krasne skulpture! Cicerone nas nato popelje na ribji trg. Na stotine košaric je bilo tu, zagoreli Benečani so kriče ponujali svojo robo frutti di mare (morski plodovi.) Drastičen pogled, kako zagorel Benečan, razgaljenih prs, golorok ponuja svojo pestro robo. Beneški zaliv je jako bogat na ribah, kar n. pr. genoveški ni. Benečani se zato kaj radi rogajo Genuezom rekoč: „Bella Genova, ma mare senza pesce!“ (Lepa Genova, ali morje brez rib.) Ribji duh ne prija vsakemu nosu in vsled vročine je bil tu za tujca upravljen neznošen smrad. Čehi so se pritoževali čez smrad in nesnago ne samo na ribjem trgu, nego i v drugih ulicah. Tu zavpije neki gospod iz društva: „Pozor! gospoda! Nikar se ne pritožujte čez smrad in nesnago v Benetkah; tu smo na jugu; da je tu v Benetkah vse tako, kakor n. pr. v Pragi, ostali bi bili doma; ravno razlika mika!“ Dobro jim je povedal!

Na sadnem trgu je bilo ipak prijetnejše! Tu so se rezale sladke bledomesnate melone, da je kar curljalo od njih; veselje je bilo gledati rudečeličnega Lahončka, kako je zagrizel v melono, da mu je kar kapljalo iz ust. Tu so bile sladke marile in že zrelo toskansko in sicilijansko grozdje. Za 20 centezimov si se nazobal grozdja. Kakšna paša za oči severnega prebivalca Čeha, ki toliko vrst sadja še nikdar niti videl niti okusil ni! Koliko Čehov je pač bilo, ki svojega domačega melniškega grozdja nikdar okusili

ščina s sporazumljenjem kralja najeti takoj potrebno posojilo.

Makedonija.

Angleški zunanji minister je imel tajan razgovor s francoskim poslanikom zaradi razmer v Makedoniji. Na kak način je prišla vsebina tega pogovora na uho Earl of Lyttona, je pač tajnost, a ravno zaradi tega je imel Lytton povod, interpelirati ministra zaradi reform v Makedoniji. V svojih izjavah je dejal, da mora priti Makedonija — posredno ali neposredno — pod mednarodno kontrolo. Anglija ima resno željo, da ne ukrene v tej zadevi ničesar, ne da bi se sporazumela prej z drugimi državami. Iz tega bi se dalo sklepati, da ni Angliji všeč izključna kontrola Avstro-Ogrske in Rusije nad Balkanom in da si želi mednarodnega nadzorstva, kjer bi imela tudi ona svojo besedo in svoj vpliv.

Nemški cesar v Maroku.

„Agence Havas“ prinaša od zelo zanesljive strani govore zastopnika marokanskega sultana in cesarja Viljema. Nemški cesar je posebno povdarjal, da je njegov poset namenjen sultanu, kot neodvisnemu suverenu — in je izražal upanje, da postane pod suvereniteto sultana prosta Maroka odprta svetovnemu tekmovalstvu vseh narodov in da ne bodo imele nekatere države na njo monopol — drugim pa bode nepristopna.

Seveda so vse države, ki imajo interese v Maroku, pričele akcijo zoper Nemčijo, koje vladar je hotel pridobiti marokanskega sultana z lepimi besedami za svoje ideje. Vzlic temu pa bo imel ta poset cesarja Viljema po mnenju raznih časopisov rezultat, kojega si nemški cesar gotovo ni mislil, namreč utrjenje francosko-angleškega sporazumljenja glede marokanskega vprašanja.

Francoska.

V francoskem državnem zboru še vedno ni končana generalna debata o predlogu zaradi ločitve cerkve od države — vendar izražajo radikalni krogi upanje, da se že v zadnjih dneh tega tedna prične s specialno debato.

V debati glede ločitve cerkve od države se je izrazil poslanec Baucel, da se s tem le ruši mir v državi. Ribot pa pravi, da še ni prišel pravi čas za rešitev tega vprašanja. Sicer pa bi se imelo rešiti to mirnim liberalnim potom s pomočjo papeža — in se prej domeniti z državo, kot celokupno organizacijo, predno se prične s tako važno reformo. Dalje izraža mnenje, da se z ločitvijo cerkve od države obudi vera, ki sedaj ni nič kaj intenzivna v francoskem ljudstvu.

V zadnji senatni seji se je razpravljalo glede opustitve poslaništva v Vatikanu. Minister zunanjih del Delkassé je zagovarjal to točko napram izvajanjem in zahtevam raznih poslancev.

Nemiri na Ruskem.

Komisija, ki jo je postavil car Nikolaj, da uredi ustavno vprašanje, je konečno dala vidni znak od sebe: sestavila je namreč poročilo o svojem dosedanjem delovanju. Poročilo je izdano popolnoma v duhu birokratizma — polno zavijanj in nejasnosti. Jasno pa

in melniškega vina nikdar pili niso! Kajti melniškega vina se mnogo več popije, kot se ga pridelal!

Prišli smo na večji trg in nasproti nam pridrvi cela četa pobalinov. „Signori, signori! date mi un soldino!“ („Gospodje, gospodje, dajte mi en krajcarček!“) so kričali in moleli svoje suhe ročice. Počeli so se pred nami producirati in proizvajajoč vse mogoče telovadske umetnosti kar na javnem trgu. Dali smo jim par „soldinov“, da bi se jih znebili; ali kaj še! Sitneži so nadlegovali vsakega izmed naše družbe. Nekemu gospodu šine dobra misel v glavo. Poseže v žep, zagradi pest malopridnega laškega drobiža ter ga vrže med jato. Dečki so se jeli kavšati in lasati za drobiž; nam je bilo to za hip prijetna zabava; med tem ko so se beneški paglavci še ruvali in pogajali, kateremu pripade večja svota, pa smo odšli naprej in niso nas več dohiteli.

Zanimiv je „Ponte di Rialto.“ Polno življenja, polno prodajalnic in kupcev je na slavnem mostu. Pod njem pa švigajo urni beneški „vaporetti“ (parnički). Ob velikem kanalu, v bližini imenovanega mostu v hotelu „Sport“ smo imeli ob desetih dopoldne malo južino, ali kakor je stalo na jedilnih listkih „collazione“. Bilo je vsega dosti: mesa in vina. Veroneške salame so bile izborne, samo laško pecivo nam ni šlo v slast. To niso ni žemlje ni rogljiči ni kruh ni nič. Prvič je to pecivo pre-

se čita v vsaki vrstici tega poročila — bojazen ruskega dvora pred razmerami časa novodobne Rusije. In to ne brez vzroka.

Kmeti se dan za dnevom širi in širi, ne meneč se za brezštevilne bajonete, ki še puhtijo od nedavno prelite krvi. Atentati so na dnevnem redu, a to ne samo od strani najnižjih slojev ali dijakov — plemstvo samo je, ki hoče storiti konec ošabnim birokratom.

Nemiri v Jalti.

V nedeljo ob šestih zvečer so se zopet pojavili nemiri. Množica se je polagoma združila v večjo maso in napadla glavni policijski urad in kaznilnico, kjer je pobila vse šipe in izpustila 13 kaznjencev. Nato se je razdelila v posamezne oddelke, ki so napadali prodajalne in jih požigali. Še le ob štirih popoldne je prestala rabuka.

Ker se je izkazala policija nezmožnim napram masi, so sklenili meščani, da se organizirajo in obo-rožijo sami in tako branijo sami svoje premoženje in imetek. Iz Sebastopola poklicano vojaštvo dosedaj še ni moglo napraviti red.

Gubernija Černigov.

V okraju Nješin so se pojavili nemiri. 7000 obo-roženih kmetov se je spoprijelo z žandarmerijo. Na obeh straneh se je streljalo, slednjič pa so se kmetje razpršili. Več žandarmov je bilo ubitih in veliko jih je obležalo na bojišču težko ranjenih. Srednje šole so zaprte. Tudi v Dembici pri Wloclawku je prišlo do boja med kmeti in vojaštvom.

Boji v Kavkazu.

„Daily News“ piše iz Odese: Iz kavkaških pokrajin prihajajo mnogoštevilni beguni, ki poročajo grozovite stvari o ondodnih razmerah. Vstaja je že malone splošna. V Georgiji so proklamirali ljudovlado. Oseti, Čečensi in drugi narodi so napovedali Rusom sveto vojsko. Vsa vladna poslopja so razdrta in požgana.

Poljsko vprašanje.

Znano je, da so se Poljaki razmeroma zelo ogibali vseh revolucionarnih teženj in ti „zmerni Poljaki“ so pričakovali, da bo tudi država hvaležna njih lojalnosti in jim bo izpolnila njih prošnjo. Tako je pisala „Nowoje Wremja“ 22. marca, da je večina ministrskega komiteja pripravljena dati Poljakom nekaj prostosti in izpolniti nekatere njih zahtev. A Poljaki so se bridko varali, ko so računali s takimi idejami. Ministrski komite je nekaj dni po onem članku „Nowoje Wremja“ enoglasno sklenil zavrniti vsako zahtevo zastran katerihkoli si bodi reform. Poljaki so s tem doživeli pač eno blamažo več.

Krvavi spopadi.

„Nowa Reform“ piše: V Lodzu je bilo v četrtek ljudsko zborovanje na neki oddaljeni cesti. Med tem, ko so razpravljali o važnih stvareh, je prišlo mimo njih vojaštvo, ki je brez povoda dalo tri salve na ljudstvo. Tudi ljudstvo je streljalo, a je bilo kmalu primorano se razkropiti. — Delavci v Lodzskih tovarnah so sklenili vzdržavati se opojnih pijač in tobaka, sicer se izključijo iz socialnih organizacij.

Krvavi boj v Varšavi.

Zvečer 4. t. m. je prišlo do boja med vojaštvom in kakimi 1000 židi, ki so šli menda k pogrebu

gosto, drugič pa še bolj trdo kot naš vojaški „Zwieback“, tako da bi si človek lahko zobe skrhal nad njim. Črno toskansko vino je bilo znamenito. Ali Čehi je niso marali. Kakor tudi sem jih opozarjal, da so v Benetkah izborne vinarne, kjer se dobi za par desetice liter penečega siciljanca, ni vse nič pomagalo. Pivo v hotel „Sport“ jim je bilo pretoplo, pretemno-žolto, predrago, steklenice so jim bile premalo napolnjene in kaj vse mogoče, pa vendar ti čestilci Gambinovi niso hoteli pokusiti vina. Čeh pa pivo, to sta dva nerazdružljiva pojma!

Okoli enajstih dopoldne smo bili v doževi palači. Ogledali smo si krasne zbornice beneške ljudovlade, grozne ječe, kamor so metali tiste, ki so se pregrešili proti volji božanstvenega doža; videli smo tudi mesto, kjer so spuščali nesrečnike na smrt obsojene v globino morja... Dasi se v doževi palači kažeta vsa moč in veličanstvo beneške republike, nas vendar pretresa zona pri pogledu v te temotne ječe in neko čustvo zadovoljstva nas obda pri misli, da je minulo to vladarstvo krutosti in grozote, da je prominulo na veke. Samo senca nekdanje slave in mogočnosti pada na današnje Benetke in nekdanj ponosni in slavni patricij se čuti srečnega, da se more preživljati ob slavi svojega mesta. Tempora mutantur!... Tudi na „ponte dei sospiri“ (most vzdih) smo bili. Človeka spreletava tuga in groza in čim

nekega socialista. Ljudstvo je streljalo z revolverji, pa tudi vojaštvo ni ostalo dolžno. Pri tem je bilo več oseb ubitih. V Varšavi je strogo prepovedano prodajati orožje in streljivo.

Rusko-japonska vojna.

Rusko in japonsko brodovje se še vedno ni spoprijelo. Sicer so prinašali že nekateri listi minuli teden brzojavke, da slutijo, da se je vnela na morju strahovita bitka, ali le prekmalu so se pokazale te vesti kot izmišljotine. Že zdrava pamet nam pove, da se Roždestvenski gotovo prej ne spoprime z Japonci, dokler se ni združil z eskadro, ki mu hiti nasproti. V teh dneh se gotovo združi z Nebogatovo mornarico in potem je proti Japoncem vsaj enako močan, če ne še nekaj močnejši.

Brezdvomno pa je ležeče na bodoči pomorski bitki mnogo več Japonski kakor Ruski. Brž ko bi bili Japonci premagani na morju, so odtrgane njih čete v Mandžuriji od svoje domovine in Japoncem preostane edino še defenziva v Koreji.

Četrta eskadra.

Ruska pripravlja še četrto eskadro, ki naj bo mnogo močnejša, kakor se to navadno misli. Za pot naj bo že tekom tega meseca pripravljena.

Največja bitka.

General Nagaka, štabni oficir, je predaval v orientalskem društvu, da je bila bitka pri Mukdenu največja v moderni vojni zgodovini. Na bojišču je stalo skupno 850.000 mož; pri Liaojangu 160.000, ob reki Šaho 580.000 mož.

Preiskava razmer na bojišču.

„Ruskoje Slovo“ poroča iz najvišjih krogov slutnjo, da namerava vlada raziskati vse te razmere. List pričakuje popolnega razkritja vseh dogodkov, ki so včasih rusko družbo tako vznemirjali in čisto resnico, če tudi so kompromitirane pri tem najuglednejše osebe.

Okrog Kirina.

Rusi koncentrirajo svoje moči ponajveč okrog Kirina. Južno od tega mesteca so se že vneli boji s predstražami. Japonski oddelek je zgrabil četo generala Miščenkovega voja. Toda Rusi so jih premagali in zapodili nazaj.

Steselj pred sodiščem.

Tekom majnika pride Steselj pred vojno sodišče, ki bo imelo nalogo, preiskati vse vzroke kapitulacije Port Arturja. Kakor poroča „Slovo“, leže tu dokazi raznih generalov, med njimi celo pisma generala Kondratenke, ki povedo, da je bil položaj trdnjave že v septembru l. 1904. nevzdržljiv. Da se je branila trdnjava vzlic vsemu tako dolgo, je pripisovati le Steslju.

Japonsko posojilo.

Japonska ima že vse posojilo podpisano. Celotno iz Švice ima bankirje, ki so ji podpisali glavnico dva milijona funtov šterlingov (a prib. 20 K.)

Rusko premoženje v zlatu.

Lucien Wolf, dopisnik londonskega „Times“ je poročal 28. marca t. l. popolnoma samovoljno o ruskem denarju. Zdaj je dobil uradni popravek, v

preje želi ostaviti to mesto. — V veliki dvorani vidimo po obsegu največjo sliko na svetu. Predstavlja veselje v paradizu. Žal, da sem pozabil ime slavnega mojstra.

(Dalje prih.)

Iz zapiskov popotnika po Sibiriji.

(Spisal Vladimir Karalenko.)

III.

„Ubijalec.“

(Nadaljevanje.)

Črez dan se splazim zopet k njemu in povem mu, da sem napravil vse tako, kakor je želel. „Hvala ti, dragi prijatelj,“ je dejal očitno v dobri volji. „Storil si mi uslugo, ki ti je ne pozabim celo življenje. Ali ti pa tudi ni prišlo nič na misel, postati zopet prost?“ In pri tem se je glasno zasmel. „O, veliko je bilo poželjenje,“ mu odgovorim. „Verujem ti!“ je menil on.

„Kako to, da so te dali semkaj?“

„Prav za nič,“ mu odgovorim, „samo po svoji neumnosti.“

Tu je zmajal z glavo. „Ah,“ je vzdihnil, „no spleča se prav, te sploh pogledati. Bog ti je dal moč in lepa moška leta; saj nisi več otrok in vendar nisi storil razen nekaj neumnostij ničesar v svojem živ-

smislu katerega je dokazano, da premore Rusija 1338 milijonov rubljev.

Vojna do skrajnosti.

Iz Petrograda poročajo v „Echo de Paris“: Izdajatelji večjih ruskih časopisov so bili pozvani k ravnatelju tiskovne cenzure in naprošeni, da bi v svojih listih podpirali „idejo vojne do skrajnosti“.

Ne vseobčna mobilizacija.

Vseobčna mobilizacija se ne izvrši. Samo aktivne se uporabi za nadomeščanje armade. Polki v Kavkazu in Turkestanu ostanejo nedotaknjeni.

Ladje za premog.

„Daily News“ poroča iz Port Louisa: Šestnajst ladij za premog baltiskega brodovja je odšlo iz Batavije v Hongkong. Druga slična baltiška flotila je odplula iz Džibute proti Diego Garcia. Častniki so se izjavili, da ne vedo cilja svoje vožnje, ker so dobili kapitani zapečateni povelje, ki se sme odpreti še le na določenem kraju na odprtem morju.

Japonci prodirajo.

Japonci, ki stoje pri Kiajuanu, so prepodili Ruse iz Mheuhuahuh-a in so si osvojili 31. marca to vas kakor tudi severno ležeče vrhove. Lega in položaj bojišča je neizpremenjena.

Nobene spremembe.

Peterburška telegrafična agentura poroča: General Linevič poroča z dne 2. t. m., da se v zadnji noči ni nič spremenilo.

Mukden in Moskva.

Sedanji obupni položaj ruske armade v Mandžuriji je nekako podoben položaju, v katerem so se nahajale Napoleonove čete meseca decembra l. 1812. v Rusiji. Kar je bil za Francijo in Napoleona december l. 1812., to je bil za Ruse marec l. 1905: krvavi porazi, obupane in razkropljene čete, strašno, žalostno umikanje na celi črti.

Ako pa opazujemo zgodovinske dogodke od bliže, potem zasledimo očitno analogijo med zavzetjem Mukdena po Ojami in korakanjem njegovih čet v staro kitajsko cesarsko prestolico, in pa med zmagovalnim dohodom Francozov v staro rusko carsko mesto Moskvo.

In človek prične primerjati — pobito rusko armado v Mandžuriji z razbito veliko Napoleonovo vojsko in njegovim begom čez smrtonosno Berezino, ali pa primerja Ojamo z Napoleonom, čegar navidezno nepremagljive čete derejo nevzdržno preko Mukdena in Tjelina ven v sibirskie stepe.

Meseca junija l. 1812. je šla „velika vojska“ Napoleonova čez Njemen v Poljski. Zasedla je Vilno, vzela Rigo in avgusta navalila na Smolensk. Ruski armadi je poveljeval stari general Kutuzov, ki je Francoze pri Borodinu krvavo potolkel.

Kakor danes v Mandžuriji čez Mukden, tako so se umikali l. 1812. Rusi iz Moskve više proti severu. Napoleon, čegar čete so se od 500.000 skrčile na 100.000 mož sposobnih za boj, je pričakoval, da bo Rusom v starem carskem gradu diktiral mirovne pogoje. On sam pa je bil tisti trenutek še skrajno potreben miru, kajti njegova glavna armada, ki je ob najhujšem trpljenju in pomanjkanju pricapljala do

ljenju in tudi nič sveta nisi videl. Zdaj sedi tu — kaj imaš od tega? Na svetu je greh, na svetu je pa tudi blagor!“

„Preveč grehov,“ ga zavrnem.

„Kaj imaš tu v kaznilnici manj grehov? Samo brez smisla so in manj neumni.“

„Si tu le malo grešil in se veliko pokoril, se li kesaš storjenih grehov?“

„Meni je tako težko okrog srca!“

„Težko? In zakaj — tega ne veš niti sam. To ni noben kës. Pravo kesanje je sladko. Slušaj, kar ti povem zdaj in ne pozabi tega: samo Bog je brez greha; človek je že po naravi grešnik in reši ga samo kës. Kesanje je posledica greha in greh je na svetu. Če ne grešiš, potem se tudi kesati ne moreš, in če ne obudiš kesanja, potem nisi izveličan. Si me razumel?“

Odkrito povedano, tega nisem tedaj razumel; vedel sem samo, da so te besede dobre. Poleg tega sem mislil včasih: kaj je moje življenje? Vsi ljudje žive, kakor ljudje, samo jaz živim tako, kakor da me sploh ni na svetu, kakor bilka na polju ali drevje v gozdu — ne sebi, ampak na korist drugim.

„Resnično je to!“ mu pravim. „Če že ne more biti človek brez greha na svetu, pa mora vsaj živeti in ne tako, kakor se majem jaz v življenju.

Moskve, ni imela več ne živeža ne streljiva. Napoleon si je še mogel privoščiti lepo zabavo, da je prestopil prag zlatega Kremlja. Njegovo ime kot vojskovodja je napolnilo svet z začudenjem in strahom, tako kakor slovi ime maršala Ojame po dvanajstdnevni grozni bitki pred Mukdenom.

In kakor zdaj Kuropatkin, tako je tudi njegov prednik Kutuzov vsled trajnega umikanja in vednih porazov izgubil v Petrogradu ves kredit. In kakor zdaj, tako tudi takrat že skoro niso več vedeli, ali obstoji še kaka ruska armada ali ne. Gotovo pa ves svet ni več mislil na kako zmago Rusije. Na vseh evropskih dvorih so naredili diplomatje že križ čez Rusijo in smatrali za potrjeno stvar, da je Napoleon za vse večne čase zdrobil bojno moč severnega velikana in da je neizogibno — „parceliranje“ carske države vsled pretečega odpada raznih narodov od ruskega žezla.

Ali Napoleon je mogel na aneksijo Rusije istotako malo misliti, kakor malo moreta Mikado in Ojama misliti na aneksijo — Sibirije.

Ruski vojskovodje so nasproti francoskim kazali isto inferijornost, kakor jo kažejo sedanji v Mandžuriji s svojo taktiko: po porazu splošno umikanje!

Leta 1812. je vprašala Evropa, ali bo Napoleon vrgel Ruse nazaj v Azijo in danes l. 1905. vpraša zopet Evropa: ali bo Ojama zasledoval Ruse do bajkalskega jezera?

Ker živahnih in drobnih Francozov l. 1812. navidezno ni moglo nič zadrževati na prodiranju, so takrat svetovali carju Aleksandru I., naj čim prej sklene mir. Celo v Rusiji so najodličnejši rodoljubi zastopali stranko miru, ker živa duša se ni nadejala, da se še obrne vojna sreča Rusije.

Zmagovalne etape Napoleonove armade od junija do oktobra l. 1812., od zavzetja Vilne do prihoda v Moskvo se dajo primerjati z zmagovalnimi etapami maršala Ojame od reke Jalu do Mukdena.

In proti Ojami uporabljajo danes Rusi isto taktiko umikanja, kakor so jo uporabljali Rusi proti Napoleonu l. 1812. Zaradi tega se ni mogoče ubraniti vprašanju: „Ali bo analogija nadaljevala in bode-li Ojama v vzhodno sibirskih stepah šel naproti enaki usodi, kakoršna je zadela Napoleona v ruskih stepah?“

Ko se je boginja zmage bila preselila iz Napoleonovega v ruski tabor, je moral bežati Napoleon, zasledovan od kazakov in volkov nazaj na Francosko in popustiti malone vse svoje čete na s krvjo napoljenih bojnih tleh. Konečno se je obrnila bojna sreča in zmagovalec je moral drago plačati „slavo“, da je prodril v srce Rusije, v slavno Moskvo.

Položaj ruske armade v Mandžuriji pa najbrže ni tako obupen, kakor je bil oni generala Kutuzova; — nasprotno pa je položaj Japoncev v Mandžuriji najmanj tako slab, kakor je bil položaj Napoleonovih čet ob Moskvi.

Štajersko.

Iz Šoštanja. (Občinske volitve.) Kakor povsod v slovenskih občinah, ki jih hočejo Nemci in narodne izdajice siloma ponemčiti, tako se godi

Toda kako naj živim, tega ne vem. In potem še, kdaj me izpuste iz ječe?“

„To je moja stvar,“ mi reče starec na to. „Molil sem za te, da popeljem tvojo dušo iz teme do luči spoznanja... Če mi oblubiš, ubogati me — in jaz ti pokažem pot kesanja in pokore.“

„Obljubljam ti.“

„In mi na to tudi prisegaš?“

„Prisegam...“

In prisegel sem mu, ker je zapovedoval mojemu telesu in moji duši. Da bi mi ukazal, naj grem skozi ogenj — šel bi!

Vse sem zaupal temu človeku. Nekoč mi pravi neki arestant: „Zakaj si se podal enorokemu? Ali ne vidiš, da hoče priti še gorak v nebesa? In njegovo roko mu je prestrelil pri ropu neznan gospod!“... Nisem ga tedaj niti poslušal, tem manj, ker je govoril v vinjenosti in takih ljudij nisem mogel prenašati. Obrnil sem se proč od njega; tedaj se je ozlovoljil tudi on. „Pa pojdi, kamor hočeš, neumnec!“ zakliče za menoj. In zdaj priznam odkrito: „Prav je imel, pameten človek je bil, če tudi je bil pijanec.“

Kmalu so dovolili „enorokemu“ nekaj olajšav: prepeljali so ga iz samotne celice v občno dvorano, kjer je bival v naši družbi. Vendar je bil vedno

tudi v Šoštanju, v tem blizu koroške meje ležečem slovenskem trgu.

S kakimi surovimi nakanami hoče nemška odnosno nemčurska klika dobiti trg Šoštanj v svoje mreže, to zopet dokazuje njeno prizadevanje, na vsak način prodreti pri sedanjih občinskih volitvah. Ker jim ni uspelo z neopravičenimi reklamacijami proti slovenskemu volilnemu imeniku, z reklamacijami, s katerimi so hoteli z zahrbtno zvijačo prekaniti slovensko volilno komisijo in slovenske volilce, — šli so in potožili svoje „bolečine“ „svojemu“ državnemu poslancu dr. Pommerju, kateremu je trg Šoštanj — španska vas in ki pozna tamošnje politične razmere le iz lažljivih pritožb šoštanjskih nemških kričočev. In ta njih poslanec je v državnem zboru pripovedoval tako o tej stvari, kakor so ga poučili šoštanjski kričači.

Že v prvem stavku je navel gorostasno neresnico, da je trg Šoštanj po svoji večini nemšk in da si Slovenci po krivici prisvajajo gospodstvo v tej občini. Ako bi bil ta poslanec količkaj pravicoljuben, moral bi se zavedati dejstva, da bi Slovenci ne bili v Šoštanju nikdar prišli do vlade, ako bi bil trg po večini nemšk, — kamo-li še, da imajo Slovenci to občino v rokah že — sedem let. Kajti nemška večina bi z lahkoto izključila slovensko manjšino, ne da bi se morala količkaj posluževati tistih znanih zahrbtnih sredstev, s kakršnimi si upa priti do — pasjega biča vkljub pomilovalni manjšini. Dr. Pommer, predno je govoril v državnem zboru take bedastoče, moral bi se prej na licu mesta prepričati, koliko je prav za prav v Šoštanju Nemcev, odnosno od par prusaških razuzdancem zapeljanih in gmotno odvisnih slovenskih ovac.

Nobene druge točke v tem jalovem govoru, nobenih drugih razlogov za prusaške zahteve glede nadvladja v tej kakor tudi v vseh drugih občinah slovenske Štajerske ni treba navajati: — trditev, da je Šoštanj po večini nemšk, dokazuje dovolj, kako brezvestni so propagatorji nemške stvari med Slovenci in kako umazana so sredstva, s pomočjo katerih se hoče Berolin polastiti naše domovine! Ako bi hotel nemški Muhl vse prave Nemce iz Spodnje Štajerske peljati v njih prusko domovino, spravil bi jih lahko na en — senen voz, — poknil z bičem, zaklical „hij!“ in naš zeleni Štajer bi bil svoboden te pruske nadloge.

„Klerikalizem“ na Štajerskem. „Klerikalno“ je štajerskim žido-nemčutom vse, kar očitno priznava svojo slovensko narodnost. Ta nemški nazor o slovenskem klerikalizmu pa ima globok pomen, — ki sredotoči tudi v nemško-židovskem žepu. V Celju se slovenske trgovine dobro počutijo, ker jih slovensko prebivalstvo z dežele vsled širom probujene narodne zavesti krepko podpira. Zato pa tembolj hira in propadajo nemški heilovski trgovci. Vsled tega strašen srd v nemškem taboru na slovensko duhovščino, katera je na Štajerskem še vedno skoro izključna narodna voditeljica Slovencev. Iz tega nemškega srda, izvirajočega iz nemške — lakote prihaja fraza o slovenskem klerikalizmu. Koliko bi dali Nemci in njih somišljeniki, nemški židje za to, da bi se jim posrečilo raznaroditi slovensko ljudstvo po Štajerskem, je umevno že zaradi tega, ker bi potem dobro živela pruska trgovina v mestih in

sam za se. Če so se mu kaznenci smejali in se iz njega norčevali, jim je odgovarjal on le z neprestanim molkom. Samo pogledal jih je potem enkrat, a pri tem pogledu je umolknil celo najdrzovitejši. Hude oči je imel.

Ni bilo dolgo od tega, pa so ga izpustili iz ječe. Izprehajal sem se po dvorišču — bilo je to sredi poletja — in tu vidim, kako je namenjen ravnatelj v pisarno in za njim pozovejo kmalu enorokega. Ni še minula ura, že stopi iz sobe ravnatelj in z njim „enoroki“, v svoji elegantni obleki, popolnoma prost človek, veselih, smehljajočih se oči. Tudi ravnatelj je bil dobrevoljen.

„Tako so pripeljali v ječo človeka, s tako previdnostjo in tako ukovanega,“ sem premišljal, „in vendar je nedolžen!“ Postal sem žalosten in obenem se mi je vzbudilo hrepenenje. „Zopet ostanem sam!“ Tu se okrene on, zagleda me in migne mi k sebi. Približam se mu in pred ravnateljem potegnem kučmo z glave. Med tem je govoril „enoroki“.

„Vaše blagorodje, ali bi ne bilo mogoče osvoboditi tega človeka? Njegova krivda je zelo majhna.“

„Kako ti je ime?“ me vpraša ravnatelj.

„Feodor Silin!“

„A Silin! Že vem. Nu da, pojde. Njegov pregrešek je samo neumnost. Ven bi ga bilo treba pe-

trgih po slovenskem Štajerskem! — Saj je dobro znano strankarsko mišljenje vseh nemških trgovcev na Slovenskem!

Koroško.

Tako bi se ne smelo!

Nemci nam v enomer očitajo, da smo klerikalci, zato, ker smo Slovenci. To je njih bojno kopje proti nam. Le malokdaj pa slišimo, da bi naši nasprotniki zmerjali s „klerikalci“ nemške duhovnike in tiste, ki so jim udani. Vidi se torej, da tem ljudem smrdi le naša narodnost, ne vera, ter da mislijo mačka, ko udrihajo po vreči.

V celovško „Marijanišče“ je tudi že zašlo nemško hujskanje in je doseglo že toliko uspehov, da je vodstvo prepovedalo slovenskim dijakom čitati „Mir“, ki jim je bil zaplenjen. Jeza proti „Miru“ izvira od tod, ker se list poteguje za pravico slovenščine pri „matrikah“ itd. Nemški gojenci zavoda neovirano smejo čitati nemške hujskajoče časopise, le Slovenci bi svojih ne smeli! Kam bo to dovedlo? Ali ni to voda na nemški mlin? — Toda ne, Vsenemcem dekan Angerer gotovo ni klerikalec!

Slovenska strahopetnost ka-li? V Kotmari-vesi pri Celovcu je bil preteklo nedeljo shod tamošnje kmetijske podružnice, na katerem je slovenski potovalni učitelj Šumi imel predavanje o mlekarstvu. Pred zborovanjem je predsednik podružnice pozval zborovalce, naj vzdignejo roko, kateri žele pouk v slovenskem jeziku. In čudo! Vkljub temu, da ni bilo na shodu petero sposobnih nemškega jezika, je glasovalo za slovenski pouk le — pet udeležencev, — vsi drugi so bili za nemško predavanje. To so storili ti ljudje iz strahopetnosti pred Nemci. Tako malo slovenske zavesti je še v koroških Slovencih, da si niti v svojih gospodarskih rečeh ne upajo stati na svojem narodnem stališču! Tužna nam majka Gorotana!

Primorsko.

Bohinjska železnica.

Pri vrtanju kranjsko-goriškega predora bohinjske železnice so baje zasledili, da so italijanski, v delavce preoblečeni inženjerji polagali v predoru vse polno dinamitnih min. S temi bi se v slučaju prevanjanja avstrijskega vojaštva v vojno z Italijo v predoru razstrelili vlaki. Ta peklenski načrt so zasledili nadzorniki delavcev, katerim se je zdelo čudno, da gre v predor več dinamita, nego se ga pri delu potrebuje.

Na progi Podbrdo-Gorica je nastal velikanski naval delavcev iz raznih krajev. Kakor poročajo v „Primorskem Listu“ od Sv. Lucije pri Soči, se vlačijo cela krdela sestranih Črnogorcev, Makedoncev, Dalmatincev, Ličanov in neizogibnih — Italijanov, ki iščejo dela pri železnici. Nekaj jih dobi delo, še več pa se jih mora vrniti. Ali kake baže so povprečno ti kruhoborci, sledi iz dejstva, da se opetovano zgodi med njimi kako hudodelstvo.

Tako so na jutro 25. m. m. našli ob vodi Idrijci nekega zidarskega mojstra na pol mrtvega, imel je

ljati, pretepsti ga in potem zapoditi, da ne bo vtikal še enkrat nosu v stvar, ki mu niso nič mari. To bi bilo vse. Mislim, da so tudi preiskave že vse končane. Najbrže bo že tekom tedna prost.“

„To je krasno,“ pravi enoroki. „Ti mladi mož pa,“ je dejal meni in me peljal v stran, „kadar te osvobode, oglasi se pri prevozniku iz Kildjejeva in vprašaj tam po gostilničarju Ivanu Saharovu. Govoril bom z njim zaradi tebe; ne pozabi tudi tega, kar si prisegel.“

To je bila najina ločitev. Ob tednu so dali tudi mene iz kaznilnice in šel sem, kakor mi je dejal enoroki in res sem našel Ivan Saharova. „Tako in tako je,“ mu objasnjujem, „mene pošilja enoroki.“

„Vem,“ me zavrne. „Govoril mi je že o tebi. Dobro, ostaneš tu, najprej kot delavec, vse drugo se zmenimo kasneje.“

„Kje je zdaj enoroki?“

„Ga ni doma. Šel je po opravkih, toda vrne se kmalu.“

Tako sem životaril zdaj kot delavec, vsaj po imenu, ali v resnici nisem opravljal nikakih težkih ali napornih del. Bila nas je le majhna družina: on sam, gostilničar, njegov sin, prileten delavec in kot četrti jaz. Še nekaj žensk je bilo in včasih je prišel tudi enoroki. Vsi so bili strogo pobožni ljudje —

prebito črepinjo in veliko rano, zadano mu s steklenico od piva, najbrže od koga, s katerim je v noči skupaj pil v takozvani Martinovi baraki. Pri ranjencu so našli še sto kron, uro in pisma. Preiskava je upeljana. Nedaleč proč pa so našli tudi nekega Italijana, ki je imel zlomljeno nogo in po telesu več ran.

Rabijatni nemški vojaki.

V Gorici je nastanjen pešpolk, obstoječ iz samih sinov Germanije. O teh vojakih se je že večkrat slišalo, kako se obnašajo nasproti civilistom na ulici. Nekoč je tak nemški vojak na brvi v Stražicah umoril neko italijansko dekle, ker se je branila njegovega — posilstva. Neštevilno brutalnih činov pa izvršijo ti „junaki“ v privatnih hišah, kar niti ne pride v javnost.

Zadnjič — t. j. v nedeljo so ti nemški vojaki izvršili zopet več napadov na javni cesti v Gorici. Dva vojaka sta napadla dva kmetska mladeniča, ki sta se vračala domu v Šempeter ter jima grozila z bajoneti. Prišedša v mesto sta na ulici napadla mehanika Batiga, ki je šel s svojo nevesto, ter ga z bajoneti ranila na glavi.

V nekega mladeniča sta se dva druga vojaka na javnem trgu v Gorici na vso moč zaletela, da je padel na tla.

Isti večer so trije vojaki na javni ulici napadli mirnega kolesarja. A ta je potegnil revolver, na kar so „junaki“ Germanije zbežali. Zakaj vojna uprava tega polka že ne premesti, je naravnost neumevno.

Vohunstvo v Trstu. V Trstu je v raznih službah in celo na magistratu vsega skupaj nad sto rezervnih častnikov italijanske armade, ki se pred očmi c. kr. oblastev bavijo z vohunstvom, ne da bi jih kdo le količkaj pri tem motil. Ta invazija italijanskih oficirjev priča najbolje, da c. kr. oblastva v Trstu niso kos svoji nalogi in da bi jih morala država vse spoditi iz službe, če bi hotela varovati svoje interese.

Pridobivanje zlata iz jadranskega morja. Kakor poročajo iz Zadra, snuje se angleško društvo, ki namerava iz morske vode ob dalmatinski obali pridobivati zlato. Voda jadranskega morja ima baje v sebi mnogo zlata.

Defraudacije pri tržaškem Lloyd znašajo okoli 200.000 kron. Defraudanta, nekega že umirovljenega uradnika, niso še naznanili drž. pravdnistvu, ker ima premoženje in upajo, da bo defraudirano svoto prostovoljno povrnil.

Doma in drugod.

Imenovanja. Deželnosodni svetnik v Ljubljani dr. Jakob Kavčič je imenovan za predsednika okrožnega sodišča v Novem mestu: sodni svetnik pri nadsodišču v Gradcu Josip Lienhart je postal sod. nadsvetnik, dež. sodni svetnik Ivan Škerlj v Novem mestu je dobil naslov in značaj sod. nadsvetnika. Premesčeni so sodni pristavi: Josip Zupančič iz Idrije v Ljubljano, dr. A. Rojic iz Sevnice v Celje, dr. Fr. Hradetzky iz Celja v Celovec in Oskar Dev z Brda v Škofjo Loko. Sod. svetnika sta postala na svojih mestih okr. sodnika Josip Sitter v Brežicah in dr. Iv. Presker v Ormožu. Za okr. sodnika

pravoverni, izpolnjevali so stroge božje postave in so vrazili tobak in žganje. Delavec Kuzjma, ki je živel pri njih, je bil prazna glava — kuštrav in črn kakor zamorec. Kadar je le slišal živketanje trojke, brž se je skril v grmovje. Enoroškega se je bolj bal, kakor smrti. Če ga je zagledal le od daleč, se je že umaknil v najgostejšo šumo in odgovoril ni niti na gospodarjevo klicanje. Če je šel pa enoroki sam k njemu in mu dejal le besedico, mu je sledil voljan kakor pes in storil je, kakor mu je bilo ukazano.

Enoroki pa je prihajal k nam prav na redko in tudi z menoj ni več dosti govoril. Sedel je vkup z gospodarjem, razgovarjal se je z njim in mene je gledal le od daleč. Če sem pa šel do njega v nameri, da mi kaj pove, se je vedno izgovarjal, da nima časa: „Čakaj, prijatelj, kadar pridem sem za delj časa, potem bova že mnogo govorila, ali zdaj nimam časa.“ In moje srce je težila nepopisna žalost. Nisem imel mnogo posla, dobil sem dobro hrano, niso mi dejali zle besede in tudi popotnike, ki so se vozili tod mimo, sem spremljal le malokdaj. Večkrat jih je vozil gospodar sam, po noči navadno njegov sin, v spremstvu tistega delavca. Meni pa je postalo tako brez dela še težje okrog srca...

(Dalje prih.)

sta imenovana sod. pristava dr. Fr. Zangger v Konjicah za Rogatec in Božidar Bežek v Škofji Loki za Ilirsko Bistrico. Za sodne pristave so imenovani avskultantje: dr. L. Treo za Črnomelj, dr. M. Senčar za Brdo, dr. J. Oswatitsch za Sevnico in dr. R. Ogoreutz za Idrijo.

Občni zbor društva slovenskih časnika je bil izvoljen dr. Zbašnik, v odbor: gg. Cotič, Dimnik, Ekert, Golar, Govekar, Kostanjevec, dr. Lončar, Malovrh, Oblak, Pustoslemšek in Trstenjak; v nadzorništvo: gg. Beg, Rožina, Regali; v razsodišče: gg. Dermota, Gangl, dr. Majaron, dr. Tavčar, dr. Vodusek. Vpisnina znaša 2 K, letnina za književnike in žurnaliste 6 K, za podporne člane 4 K. — Iz pravil je izpuščen passus, da more biti član tega društva samo tisti, ki še nima 45 let.

Novo zdravstveno okrožje se je ustanovilo v Št. Vidu nad Ljubljano. Novemu okrajnemu zdravniku g. dr. Lapajnetu so vsa društva priredila bakljado in serenado.

Društvo za prosep čipkarstva v Avstriji. Dne 30. m. m. se je vršil na Dunaju v dvorani avstrijskega muzeja občni zbor tega velekoristnega društva, ustanovljenega pod protektoratom nadvojvodinje Marije Terezije. Med navzočimi je bilo lepo število zastopnic visoke aristokracije, kakor grofice: Sylva-Tarouca, Marjeta Lanckoronska, Matilda Kinsky, Zedtwitz, Hoyos, itd. itd. Predsedovala je dedna princezinja Terezija Schwarzenberg. Poročevalec dvorni svétnik vitez Skala je rekel, da se vnanji konkurenci vkljub pritisku pariške mode še ni posrečilo, popolnoma izriniti avstrijsko čipkarstvo, kar ravno je spričevalo o njega vrlinah. Posebno priznanje se daje našim idrijskim čipkam, v salonih znanim pod imenom „Genre de Puy“ in pa kvačkanim čipkam. Od teh čipk je društvo v zadnjih mesecih spravilo na trg nič manj nego 25.000 metrov za ceno 2—5 K meter in s tem pripomoglo delavkam do boljšega zaslužka. Celo v Ameriko so že prodrle naše čipke. Tvrdba Wanamaker v New Yorku je naročila veliko množino kvačkanih čipk. To društvo deluje popolnoma nesebično in ima pred očmi edino le prosep gmotnega položaja naših nadarjenih čipkarič, ob enem pa tudi skrb, da se ne izgubi v svetovni trgovini sled avstrijskega od nekdanj slovečega čipkarstva.

Za podaljšanje kamniške in vrhniške železnice. G. dr. Majaron je stavil v občinskem svetu ljubljanskem sledeči nujni predlog: Slavni obč. svet naj sklene: 1. Obč. svet dež. stol. mesta Ljubljane izreka iz ozirov na promet dežele Kranjske, oziroma na skupne državne koristi za nujno potrebno, da se s podaljšanjem kamniške železnice do železnice Celje-Velenje, oziroma s podaljšanjem vrhniške železnice preko Hotedersice, oziroma Idrije do Divače ustvari popolna železniška proga, ki bo iznad Zeltvega preko Ljubljane samostojno vezala severne dežele z našimi morskimi pristanišči ozir. jugom sploh. 2. Magistratu se naroča, da v tem zmislu utemeljeno peticijo predloži drž. zboru, oz. kompetentnim ministrstvom, vzlasti tudi c. in kr. vojnemu ministrstvu.

Vsled nemške predrznosti na ljubljanski realki je prišlo 31. m. m. do krvavega pretepa. Naduti nemški mladiči so zaradi neke klopi na dvorišču napadli slovenske dijake z nožmi in jih več ranili. Skrajni čas bi res že bil, da se na tem zavodu poskrbi Slovincem do veljave.

Nova elektrarna. Pod Šmarno goro nameravajo napraviti novo veliko elektrarno, ki bo delala občutno konkurenco ljubljanski. Za novo elektrarno, pri kateri so baje udeleženi tudi nekateri Slovenci, so pridobili ogromno silo Save. Od Medvod do Šmarne gore nameravajo napraviti kanal in ker svet tukaj zelo visi, dosežejo velik strmec. Svet ob Savi so dobili baje po ceni — po 1 K □ seženj. Za to elektrarno se je že vršil komisijski ogled.

Nov most čez Savo pri Črnučah bo zgradila tvrdka Polz & Koch iz Celovca za 125.000 K.

V mestno hranilnico v Kamniku je v mesecu marcu vložilo 158 strank K 41.716/60, vzdignilo pa 123 strank K 17.870/77, 9 strankam izplačalo se je posojil K 12.000.— Stanje hran. vlog K 1.194.685/37, stanje hipotečnih posojil K 896.056/15. Denarni promet K 157.875/18.

Narodna čitalnica v Kamniku priredi v nedeljo 9. t. m. izvirno narodno igro s petjem „Stari Ilija“. Začetek ob osmih zvečer.

Zakaj je demisijoniral bivši avstrijski ministrski predsednik dr. Ernst pl. Koerber? O vzroku demisije dr. Koerberja je prišlo te dni v javnost jako zanimivo poročilo; ako je tudi povsem neverjetno, se

ne ve. Pred kakimi dvajsetimi leti — tako se poroča iz Prage v list „Münchener Neueste Nachrichten“ — se je oženil dunajski advokat dr. Schneeberger z lepo hčerjo praškega trgovca Bunzel-na. Med vseučiliškimi kolegi njegovimi pa je bil tudi dr. Koerber, ki pa takrat še ni bil avstrijski minister. V hiši svojega šolskega prijatelja je dr. Koerber spoznal ono lepo hčer praškega trgovca in ko je pozneje srečno postal prvi državnik, se je večkrat šel iznebiti državnih skrbij v bližino te lepe žene, ki ga je znala na duhovit način zabavati. In svet je kmalu govoril o tem intimnem razmerju ministrskega predsednika. Imeli so baje že tudi vse pripravljeno, da bi se bila Schneebergova ločila od svojega moža in se poročila z dr. Koerberjem. Tej zvezi pa se je protivilo Koerberjevo dostojanstvo še posebno zaradi tega, ker je bil Koerber zaupna oseba pri dvoru, kjer imajo gotove predsodke proti — ločenim ženam in še osebno, ker je bila Schneebergova — — židinja. A dr. Koerber se od svoje ljubezni ni mogel ločiti, rajši se je odpovedal visoki službi. Dr. Schneeberger je potem privolil v ločitev in dr. Koerber je danes soprolog hčere praškega žida — Bunzelna. Od te ljubezni bivšega avstrijskega premierja datirajo po izjavah nekaterih poučenih krogov tudi razne koncesije Koerberjeve nasproti židom. —

Slovenci pri ameriškem predsedniku. Newyorški republičanski klub, kojega član je bil Roosevelt, je povabil slovensko kolonijo na obisk predsednika Roosevelta. Slovenci so se z veseljem odzvali ter bo vodil deputacijo urednik Frank Sakser. Slovenci poklonijo predsedniku 12.000 dol. vreden dar.

Mlad umetnik — samomorilec. V Karlovi h varih se je obesil neki 13leten učenec iz žalosti, ker mu oče ni pustil — risati, kar ga je strastno veselilo. Oče je bil mnenja, da sin zaradi risanja zanemari druge šolske predmete. Kdo ve, kako velik umetnik bi bil postal iz dečka!

Draga pustna šala. V Budinu na Ogrskem se je letošnji predpust dogodilo sledeče: Na nekem maskiranem plesu je bila neka mlada dama s svojo impozantno osebnostjo nekako središče zanimanja navzočih možakov. Vse se je trlo okoli nje in čim bliže ko je bilo do zaključka veselice, več je imela „oboževalcev“. Ko pa je zabava prikipela do vrhunca, se je dama razkrinkala in razočarani ljubimci so videli pred seboj — mladega mizarskega pomočnika — Janoša Antala, ki si je dovolil to pustno šalo. Toda trije izmed plesalcev so bili tako razjarjeni, da so potegnili nože in v pravem pomenu besede z njimi razsekali mladega mizarja, ki je še na plesišču izdahnul svojo dušo.

Poroka na bojišču. Neki ruski list poroča, da se je šef ruskega generalnega štaba Saharov na azijskem bojišču poročil s sestro generala Voronova. Dama je v spremstvu svojega brata prišla na bojišče kot ozmiljenka. Značilno na tej vesti je to, da je bil Saharov, ko je odšel na bojišče, oženjen in se je šele med vojno dal ločiti od svoje žene, ki živi v Petrogradu. Saharov ima dva sina in eno hčer.

S čim zdravijo Japonci rane. Marsikateri tuj zdravnik v japonskih lazaretih se je čudil, da se rane Japoncem tako hitro zacelijo. Japonci zdravijo rane — z ogljem od slame. To „ogljje“ ima izredno lastnost, da popije z nenavadno hitrostjo vso tekočo materijo iz rane in se vsled tega rana nenavadno hitro zaceli. Za napravo tega slamnatega oglja je dobra vsaka slama, bodisi sveža ali stara, dobra ali gnjila. Pač pa rabijo Japonci za to slamo od riža. To slamo zažgo na kamenitih tleh kake čumnate, potem, ko so okna in vrata dobro zaprli, da zabranijo pristop kisiku. Tako napravljeno oglje je popolnoma prosto vseh bakterij in ne stane skoro nič. To sredstvo je iznašel japonski zdravnik Kikuzi.

Zbirka otročje modrosti, kakršna bi tudi pri nas na Slovenskem delala obilo zabave odraslim, je izšla te dni v Londonu pod naslovom „Childrens Answers“. Nekaj listov iz te zbirke utegne zanimati tudi naše čitatelje, ki se iz njih lahko prepričajo, da je vsak otrok, odnosno vsak človek — rojen humorist. — Neka mati vpraša svojega sinčka, zakaj je malega Mojzesa (v zgodbah sv. pisma) njegova mati skrila v ločje? — „Zato, ker ni hotela, da bi mu kože stavili“, je odgovor. — „Kaj je čudež?“ vpraša neki učitelj v šoli. „To, kar se v Ameriki zgodi“. — Neki škotski učitelj vpraša v šoli učenca, katerim je razlagal iz zgodovine slučaj z Ananijem in Safiro: „Zakaj Bog ne kaznuje vsakega lažnjivca s smrtjo?“ Odgovor: „Zato, ker bi potem kmalo nobenega človeka na svetu ne bilo.“ — Neka mati je karala svojega hčerko, ker jej je pojedla jabolka, iz katerih je hotela narediti jabolčno jed. Naslednjega dne je vprašal učitelj v šoli to deklico, zakaj je Bog Adamu in Evi prepovedal jesti jabolka? Odgovor: „Zato, ker je hotel iz jabolk delati jabolčne jedi“.

Cesar Sahare. Soproga cesarja Sahare Jakoba I. živi v neki vasi med Montelimarom in Orange. Nekemu francoskemu žurnalistu je zaupala skrivnost, da njen soprog cesar Jakob biva zdaj v Egiptu ter nabira prostovoljcev za svojo armado. Z 2000 Arabci na konju jo hoče udariti skozi Afriko v svoje glavno mesto Trojo. Njegov načrt je najprej ustanoviti eno lukso in zidati eno železnico. Ko odraste njen sin toliko, da bo mogla na pot, je dejala „cesarica“, bo šla za soprogo v Afriko.

Potres v Severni Indiji. V Lahori, glavnem mestu province Pandšab, se je podrla več mošej in ena katoliška cerkev. Potres je bil strahovit. Hiše so porušene, ogromno število ljudi je mrtvih.

Perutninarstvo.

Gospodarska črtica.

(Dalje.)

Kokoši, ki so zaprte v temnih in zaduhtih kur-
nikih, izgledajo vedno bolehné, so lene v iskanju ži-
veža in tudi ležejo prav neredno.

V hlevu za perutnino napravi za lažje vrste
70—80 cm, za težje 40—50 cm visoko od tal pa-
lice, ki naj ne bodo okrogle, ampak naj imajo v
prerezu kvadrat z najmanj 5—6 cm široko stranico.
Samo ostre robe malo poreži. Če spe kokoši na okroglih
palicah, se jim napravijo v nogah prav radi krči.

Teh palic pa ne pribijaj z žrebli, ampak jih na-
pravi tako, da jih lahko utakneš v zareze, da ti je
omogočeno, osnažiti palice vsak trenotek, ne da bi
jih moral prej še odbijati. Vse pa morajo biti v isti
višini, ker drugače se prepira kuretnina sleherno noč
za kline, ki stoje višje.

Razdalja med palicami bodi vsaj 40 cm, toliko
tudi med steno in prvo palico.

Kdor pa si hoče prihraniti mnogo truda s sna-
ženjem hleva, naj napravi palice od tal 90—120 cm
visoko in 30—40 cm pod njimi deske, ki jih potreseš
s slamo in jih očistiš na vsakih osem dni.

S hlevom pa bodi v zvezi še nekaj drugega,
kar ne stane razen nekaj malega dela nič, pa je za
kuretnino, zlasti pa ob slabem vremenu, neobhodno
potrebno. To je pokrit prostor, varovan pred pre-
pihom in tla v tem prostoru potreseš s steljo, s
krajšo slamo itd. in med to šaro pomečeš živež, ki
ga mora perutnina šele iskati. To brskanje vpliva
neverjetno ugodno na žival in ji je ta prostor ob
slabem vremenu edini kraj, kjer se mudi. Zato na-
pravi tu tudi posode za čisto vodo in vkoplji v tla
zaboj, ki je napolnjen manjšo ped visoko z drobnim
pepelom, peskom in nekaj vapnom. To služi perut-
nini kot prašna kopel in če naleže kuretnina kake
golazni, pomešaj med ta pesek nekaj caherlina ali pa
kake druge podobne štupe proti golazni.

Gnezda napravi na bolj temnem kakor svetlem
prostoru in le malo od tal. V ta namen vzameš naj-
boljši stare pehare, ki jih postelješ vsak mesec s
slamo in jih prekuhaš najmanj na vsako četrtletje po
enkrat v vreli vodi, da jih tako do dobra osnažiš.
Poznal sem na Ogrskem perutninarja, ki je imel za
vsake 3—4 kokoši po eno gnezdo. Tudi ni umestno
puščati v gnezdu vedno eno sveže jajce, ampak služi
naj ti v ta namen ponarejeno iz porcelana.

Ničesar drugega pa ne moremo bolj priporočati,
kakor skrbno snažnost. Pogoj k resničnemu dohodku
in dobičku je snažnost. Hlev, ki ni čist, ima polno
mrčesa, ki škoduje perutnini tako zelo, da bi tega
nihče ne mislil. Zato je tudi neobhodno potrebno, da
osnažiš tak kurnik dvakrat na leto — pričetkom po-
mladi in na jesen — in sicer zelo skrbno: stene in
strop pobeliš, vso notranjo opravo odrgneš z vrelo
vodo in potem namažeš vse dele s karbolinejem ali
pa z vapnenico, v katero si dal nekaj kreolina ali pa
lizola. Če si s tem notranjo opravo desinficiral pred
razno golaznijo, skrbi, da se hlev do dobra prezrači
in izdiši, predno spustiš kuretnino vanj.

Približno tak hlev naj bo tudi za race in gosi,
samo da ti ni treba tu nobenih palic in gnezdov, le
tla imej nastlana s slamo, ki jo premenjaš po leti na
6—8 tednov, po zimi na tri mesece.

Vodo menjaj živali po dvakrat na dan. Po leti
naj bo mrzla, po zimi pa mlačna. Posoda za vodo
naj leži tako, da je vedno v senci.

Gotovo pa bi bilo napačno, če bi kdo mislil, da
je boljši, da drži žival čim več v kurniku. Ravno
nasprotno. Čim več ima kuretnina prostora, da se iz-
hodi, tem boljši je za njo. Za perutninarstvo so pa
ugodna zlasti peščena tla, ker niso nikdar nasičena
z odpadki, ki povzročajo prav lahko neprijetne bo-
lezni, če nimajo tla zmožnost, jih pravočasno raz-
krajati. Tudi naj bo prostor, ki je namenjen kuretnini
za izletanje, senčnat. Če ni sence, nasadi bezeg. V
ta namen je zlasti priporočati sadni vrt, ker dobi
žival tudi v travi mnogo primernega živeža. Nikdar
pa je ne puščaj letati po tlakovanih tleh; nasuj na
nje debele plasti peska in če je nasičen ta ekskrem-
mentov, stori to iznova.

V obče pa je treba pomniti, da nima žival
nikdar preveč prostora za izletanje. Čim več, tem
boljši. Če imaš na razpolago malo prostora, imej rajši
tudi manj perutnine, ker tvoj dobiček je vzlic temu
večji, kakor pa da imaš vse polno živali stisnjenih na
malem prostoru. Za izletanje naj bi prišel na vsako
žival vsaj en kvadratni seženj.

Kakšna bodi hrana in kako in kdaj je treba
hraniti kuretnino, izpregovorimo prihodnjice.

„V znamenju življenja“

Narodna čitalnica v Kamniku sprejme društvenega slugo.

Ponudbe naj se pošiljajo na čitalniški odbor ali pa na
predsednika g. dr. Al. Kranta, odvetnika v Kamniku.

Tiskarskega učenca

sprejme tiskarna A. Slatnar v Kamniku.

Lekarnarja A. THIERRY-ja

BALZAM

pristen le s trgovskosodno registr.
zeleno varstveno znamko z nuno.
Najstarejše domače sredstvo zoper prsne in
pljučne bolezni, kašelj, izmečke, želodčni krč,
pomanjkanje teka, pehanje iz želodca, zoper
zgago, napenjanje, telesno zaprtje, influenco,
za rane, zobne bolezni itd. Poštne prosto do vsake
poštne postaje z zabojčkom: 12 malih ali 6 velikih ste-
klenic 5 kron, 60 malih ali 30 velikih 15 kron.

Edino pristo centifolijsko mazilo (iz vrtnice „rosa centifolia“).

To mazilo izvrstno deluje zoper vnetje.

Pri vseh, še tako zastarelih bolečinah, poškodbah, ranah
ima gotov uspeh, ali pa olajša bolečine. S poštino, pošto spre-
nico in z zavojem vred veljata 2 lončka K 3-60. Pristno le iz lekarn
„pri angelju varhu“ A. Thierry-ja v Pregradi pri
Rogatu, kamor je pošiljati naročila.

Popolno prepričanje o nenadomestljivosti teh sredstev
dokazujejo Vam zvezki z več tisoč zahvalnimi pismi, ki se pri-
denejo vsaki pošiljati balzama zastoj ali pa se na željo po-
sebej dopošljejo.

Zdravje je največje bogastvo!

Kapljice sv. Marka.

Te glasovite in nenadkriljive kap-
ljice SV. MARKA se uporabljajo
za notranje in zunanje bolezni.

Osobito odstranjujejo trganje in otekanje po kosteh v nogi in roki ter ozdravijo
vsak glavobol. Učinkujejo nedosegljivo in spasonosno pri želodčnih boleznih, ubla-
žujejo katar, urejujejo izmeček, odpravijo naduho, bolečine in krče, pospešujejo
in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva. Preženó velike in male gliste ter vse
od glist izhajajoče bolezni. Delujejo izborno proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo
vse bolezni na jetrih in slezeh ter koliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako
mrzlico in vse iz nje izhajajoče bolezni. Te kapljice so najboljšo sredstvo proti bolezni
na maternici in madronu ter ne bi smele raditega manjkati v nobeni meščanski in
kmečki hiši. Dobivajo se samo: **Mestna lekarna, Zagreb**, zato naj se naročujejo
točno pod naslovom:

Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 104, poleg cerkve sv. Marka.

Denar se pošilja naprej ali pa povzame. Manj kot ena dvanajstotina se ne pošilja.

Cena je naslednja in sicer franko

dostavljena na vsako pošto:

1 ducat (12 steklenic) 4.— K.

2 ducata (24 steklenic) 8.— K.

3 ducate (36 steklenic) 11.— K.

4 ducate (48 steklenic) 14-60 K.

5 ducatev (60 steklenic) 17.— K.

Imam na tisoče priznanih pisem, ki jih
ni mogoče tu tiskati, zato navajam samo imena
nekaterih gg., ki so s posebnim uspehom rabili
kapljice sv. Marka ter popolnoma ozdraveli.
Ivan Barentinčič, učitelj; Janko Klsur, kr. nadlogar;
Stjepan Borčić, župnik; Mija Mamit, opankar; Zofija
Vukelič, šivilja; Josip Seljančič, seljak itd.

Ustanovljena l. 1360.

Mestna lekarna, Zagreb,

Ustanovljena l. 1360.

Markov trg št. 104, poleg cerkve sv. Marka.

8

Zdravje je največje bogastvo!

Naročajte in razšir-
jajte „Naš List“!